

AXIOCHV^s

PLATONIS DE CON
TEMNENDA MORTE,
RODOLPHO AGRICO
LA INTERPRETE.

Apud sanctam Vbiorum Coloniam.
ANNO M. D. XXII.

RODOLPHVS

AGRICOLA,

RODOLPHO LANGIO SALVTEM.

*alind
amig
mnd
mnd
mnd*
bellum Platonis, qui Axiochus inscribitur, latinum feci. Tuq; potissimum cui cum dicarem occurrebas, quod facillime sperabam posse me tuæ beneuolentiæ imponere, ut cum acciperes eum, amici sinum illi non iudicis superciliū offerres. Tibi igitur atque adeo uni tibi illum dicaui. Vnde nanque tantum mihi fidutiæ, ut audeam immensum illud diuinumq; Platonis dicendi flumē populo meis uerbis cognoscendum pponere. Tu itaque si probabis hunc meum laborem, erit quod gaudeam magis pro tuo in me amore, quem ego in causa putabo, q̃ ut ingenio meo blandiar. Sin displicebit, hæc tibi opera mea perierit. Idq; uel eo æquiore animo feres, quod quāquam mihi felicissimi laboris cōsciū essem, in tuis tamen auribus tuocq; iudicio acquieturus eram, quem solum ego meorum studiorum abunde magnum theatrum puto. Vale.

AXIOCHVS

PLATONIS DE CONTEMNEN

DA MORTE, RODOLPHO

AGRICOLA INTER-

PRETE.

*ynofarpos
infelix 2 ego
fado dpland
denu. pten
no cyonac
for dnuat
and flar*
XEVNTI AD CYNOSAR
ges mihi, cum ad Dissum uenisset, uox cuiusdā allata est clamātis: Socrates Socrates. Vtq; conuersus circūspectabam unde ea redderet, Axiochi filium uideo Cliniam, ad Calliroen currentem, cum Damone musico, Charmideq; Glauconis filio. Horum alter quidem musicam docebat, alter ex familiaritate amabat, simulatq; amabatur. Visum est ergo mihi recta deflecenti occurrere eis: ut q̃ primum conueniremus. Perfusus aut lachrymis Clinias, nunc tempus est, inquit, Socrates, ut uulgatam semper de te sapiētiam ostendas. Pater enim ex aliquo iam tempore uiribus de improviso destitutus est, & prope est exitum uitæ, molesteq; fert adesse sibi finem, tametsi antehac cōtemneret mortem horrenda imagine exprimentes, comiterq; derideret. Perge ergo, proq; tua consuetudine illum confirma, ut uolens eo quo ducit necessitas sequatur, utq; ille mihi ad reliqua hoc ipso etiā

A ij

pie colatur. SOCRATES. Nullam me Clinia moderatam rem rogaueris frustra, quanto nunc magis cum ad hæc me uoces pietatis officia. Acceleremus autem. Si enim ita res se habet, festinato opus est. CLINIAS. Vbi modo te uiderit Socrates, rectius habebit. Crebro enim iam euenit ei, ut exanimatus rursus resciceretur. SOCRATES. Quo citius autem perueniremus, ea quæ circa murum cognominata est ab Itono iuimus. In pximo nãq; habitabat portæ, quæ est apud Amazoniam columnam. Inuenimus ergo eum sumptis rursus sensibus, & corpore robustum, defectum uero mente, prorsusq; indigentem consolationis, reuoluentem crebro se, suspiriaq; cum lachrymis atq; manuum crepitu ciente. Aspiiciens autem illum, quid hoc inquam rei Axioche? Vbi nobis illa pridem magnifica uerba, continentesq; laudes uirtutum, & maius q; ut dici posset in te animi robur? Sicut enim timidus athleta cū in gymnasio insignem te præbueris, ad certamen ipsum defecisti. An non mediate cōsiderabis naturam uir tantus & rationi obsequens, utq; nihil aliud Atheniensis? quod commune uidelicet hoc & ab omnibus iactatum, peregrinatio quædam uita est, quodq; peragentes eam alacriter, & tantum non Pæanacanentes, ad postremam accedere necessitatem: tam molliter uero habere se, tamq; ægre pueri more diuelli, nequaquã prudētia præ se fert altioris ætatem.

AXIOCHVS. Recte quidem Socrates ista mihi dicere uideris, uerz nescio quo pacto ubi propius accessit periculum, fortia illa grandiaq; uerba occulte subtere uolant atq; negliguntur, oboritur autē meus quidam, mētem multipliciter discerpens. Si hac luce, hisq; priuabor bonis, & expers mentis sensuū q; iacebo, ubicunq; demum putrescens, & in puluerem uermesq; conuersus. SOCRATES. Imperfecte coniungis Axioche propter imperitiam cū sensuum orbitate sensum, tibiq; ipse contraria facis & dicis. Neque cogitas quod simul quidem defles id quod sensibus carebis, simul ob putrefactionem dolens amissionemq; uitæ oblectamento, ueluti morte sis in aliam uitam transiturus, neq; in omnimodā abiturus sensuum abolitionē, & eandem in qua priusquam nascereris fuisti. Vt enim cum Dracon Callisthenesq; gubernabāt rempublicam, nihil te male habebat (necdum em̄ cœperas esse ut male tibi quicquam accidere posset) ita neq; post mortē erit. Nullus em̄ ut male tibi esse quicquam possit es futurus. Quin tu igitur hāc omnem discutis ineptiam, illud cogitans, quod soluta simul hac compage, animoq; rursus in proprium restituto locum, relictum istud corpus terrenum atq; rationis expers, amplius nequaquam est homo. Nos etenim anima sumus, animal immortale, mortali inclusum munimento. Hoc autem tabernaculum non sine malo nobis circum-

dedit natura, cuius læta quidem abstrusa sunt & uolueria, pluribusq; doloribus admixta, tristitia uero improuisa, diuturna, prorsusq; uacua gaudiorum: ualitudines nempe, sentientiũ membris: hulcera, & morbi interni. Quibus necessario (quoniam per corporis meatus sparsa est) condolens anima, cœlestem & cognatum desiderat æthera, sititq; cupide supernæ illius consuetudinem gaudiaq; uitæ. Discessus itaque e uita, mali cuiusdã est in bonum cõmutatio. AXIOCHVS. Cum malum ergo Socrates uitã putes, quid ita uiuere perseueras? cum rerum sis indagator, & nobis, id est multitudini, intelligentia præstes. SOCRATES. Nequaquã uerum de me Axioche testimonium dicis. Arbitraris enim quẽadmodum uulgus Atheniensem, quando quidem res inquiri, alicuius quoq; me sciẽtiã habere. Abest autem tantum ut reconditiora sciam, ut uoto optauerim etiam uulgata me ista nouisse. Sunt autem ista quæ dico Prodicī sapientis tradita. Illa quidem duobus obolis, illa duabus, illa quatuor drachmis redẽpta. Gratis enim hic uir neminem docet, estq; mos ei semp Epicharmi illud in ore habere. Manus manum fricat, da aliquid & aliquid cape. Nuper ergo cum apud Calliam Hipponici filiũ declamaret, tantis disseruit contra uitam, ut ego ad ea quæ nullius sunt momẽti, ascripserim illam. Ex eoq; iam in mortem mihi animus Axioche propendit. AXIO.

Quæ dixit autem? SOCRATES. Dicam equidẽ tibi ea quorum mihi ueniẽt in mentem. Quæ enim pars inquit ætatis, calamitatibus uacat? Nonne statim a principio plorat ut primum natus est infans, uitamq; a lachrymis auspicatur? Quæ tandem non premit eum molestia? Semper enim uel penuria, uel frigore, uel calore, uel uerberibus urget. Antea quoq; q̃ loqui possit quanta patitur? flens scilicet, hancq; solam habẽs anxietatis suæ querelam. Vbi septimum dehinc expleuerit annũ multosq; labores exhauserit, iam custodes, gymnastæ, magistri ludī, iam adolescenti critici, geometra, rei militaris præceptores, ingens plane dominorum multitudo. Post ista in ephœbos inscriptus ẽ, peior iam metus, lycæum, academia, gymnasiarchia, uirgẽ, nullaq; prorsus malorum mensura. Omnis adeo adolescentis sub moderatoribus est labor, qui ex Ariopagi delecti consilio præsumt iuuentuti. Deinde cum fuerit istis exolutus, iam curæ palam emergunt, reputatioq; quod uiuendi potissimum instituat iter, præq; sequẽibus incommodis priora illa puerilia uidentur, & infantiũ reuera terrimenta, expeditiones enim & uulnera, perpetuicq; certaminum labores. Hinc iam fallens subrepit senectus, in quam cõfluit quicquid est infirmũ fragileq; naturæ. Quod nisi ocys quis uitam, uelut æs alienũ reddiderit, astans supra caput natura tanquã scenerator reposcit usuram. Ab alio

quidē uisum, auditum ab alio, persæpe utrunq;. At si quis diutius cunctet, debilitat eum, excruciat, mēbrisq; destituit. Alii itaq; multa senectute repuerascunt, animoq; bis pueri fiunt senes. Dii ergo propter hoc ipsum (ut quibus notissimæ sint res humanæ) quos plurimi faciunt, eos citius auferunt e uita. Agamedes & Trophonius itaq; cum Pythij Apollinis ædificassent templum, orantes dari sibi quod optimum esset, cum obdormissent nunquam deinde surrexerūt. Sic etiam Iunonis argiuæ sacerdotes, precante matre eorum ut gratiam eis aliquam Iuno pietatis illorum referret (cum enim cunctarentur iumenta, succedentes ipsi uehiculo matrem ad templū usque pertraxerant) post preces ergo nocte decesserunt. Longum foret autem poetarum dicta recensere, qui diuinioribus poematis ea quæ ad uitam pertinent nostram, uelut ex oraculo decantant, quemadmodum deplorent illam. Vniusque solum memoratu dignissimi sat habeo meminisse. Qui inquit: Quam superi miserum stamen mortalibus æui Neuere, ut uiui deslenda per omnia durent.

Iterumq;.

E cunctis hominum generi sors pessima uitæ Stat, quæcunq; supra terram spirantq; meantq;.

De Amphiareo uero quid dicit:

Iuppiter hunc totis animis, hunc magnus Apollo Diligit, & iusti metas non attingit æui,

De illo quoq; qui ita iubet, nascēs flet qui tanta uitæ intrat mala, quid tibi uidetur? Sed cesso, ne commemorando alios, rem contra quàm institui longius ducam. Quod autem uitæ quisquam institutum, quam artem deliget ut nō queratur de ea, atq; præsensentibus offendatur? Opifices mercenarias recenseamus artes, ex nocte in noctem usque laborantes, & uix tolerantes uitæ necessarios sumptus, complorantes seipsos, omnemq; uigiliam suam mœrore lachrymisq; complētes. At nautam dicamus per tanta penetrantem pericula, quiq; (quemadmodum Bias ait) neq; inter mortuos est, neq; inter uiuos. Terrestris enim homo uelut ambigui generis, ipse in mare sese proiecit, totusq; arbitrii factus est fortunæ. Verum dulcis est agricultura. Est sane, nonne tota tamē est (quod aiunt) hulus, semper paratam doloris habēs causam, nunc quidem siccitatem, nunc pluuias, nūc uredinem, nunc rubiginem, nunc uel æstum intempestiuum, uel frigus conquerens. Illa quoq; honorata in primis reipublicæ cura (multa em̄ prætereo) per quantas rapitur anxietates? quæ gaudia quidē habet, furunculi in modum trepida semper atq; stimulis repleta, repulsas uero acerbis & millies morte peiores. Quis enim beatus esse possit uulgi uiuēs arbitrio? tamen si faueatur ei plaudaturq; populi scilicet ludicrum iactatus, exhibitatus, damnatus, mortuus, & tum miserandus uisus. Vbi nanq; Axioche

B

AXIOCHVS PLATONIS

tu qui in republica uersaris, ubi Milciades, ubi Themistocles, ubi Ephialtes abiit, ubi item qui nuper in republica duces fuerunt, quando ego quidem in eā non sum adductus sententiam. Neque enim honestū mihi uidebatur, ut insanienti populo dominationis particeps fierem. Theramenes autem & Calixenus deinde constitutos praeficientes magistratus ut indemnati necarent homines effecerunt, tuque cū Triptolemo resistebas illis solus e triginta milibus in concionem coactis. AXIO. Sunt ista Socrates ut dicis, itaque ex eo suggesti me satietas cepit, neque mihi quicquam acerbius republica uisum est. Perspicuum id quidem illis, qui in ipso sunt negotio uersati. Tu namque dicis haec ueluti qui de sublimi spectaueris, nos uero qui fecimus periculum quanto exactius scimus. Populus enim charissime Socrates ingratulus est, morosus, crudelis, inuidus, immodestus, utque sit ex colluue turbæ & stultis insolentibus collectus. Huic autem qui assentatur, multo ipse inferior est. SOCRATES. Quando igitur Axioche hanc quæ liberalis maxime omnium est artium, omnium maxime abominandam putas, quid reliqua uitæ genera, an non putabimus prorsus esse fugienda? Audiui etiam Prodicum quandoque dicentem, quod nihil quicquam neque ad uiuentes mors, neque ad defunctos pertineret. AXIO. Quomodo dicis ista Socrates? SOCRATES. Quoniam neque circa uiuentes est, hi ue-

AXIOCHVS PLATONIS

ro qui obierunt non sunt amplius. Itaque neque apud te est, nondum enim obiisti, neque si quid tibi acciderit est circa te futura, non enim eris. Stultus est igitur dolor de Axiocho, qualis neque est, neque futurus sit, Axiochum mente torqueri, sitque simile ueluti si Scyllam, aut quis Centaurum reformidet, quæ neque iam imminet tibi, neque sint unquam ad exitium tuum affutura. Existentium enim rerum est metus: quæ non sunt autem, nemo est qui pertimescat. AXIO. Tu quidem docta hæc uerba ex ea quæ nunc pululat garrulitate protulisti. Illinc est enim hæc quaestus captatio illicitæ iuuentuti apparatus. Me uero amissio bonorum quæ sunt in uita tristem reddit, & si Socrates probabiliorē etiam hac quā modo dixisti crepueris orationem. Non enim errabunda iam mens ducitur apte coherentibus uerbis, neque contingunt mentem ista, sed in ostentationem splendoremque orationis parata multum absunt ueritate. At animi ægritudo captiosis nequaquam sistit uerbis, sed illis acquiescit solum quæ ualeant ad mentem usque penetrare. SO. Coniungis imprudenter Axioche, & bonorum priuationi malorum substituis sensum, oblitus quod tunc mortuus sis futurus. Eum namque qui bona amittit, contraria lædunt, quia patitur mala: at qui non est, nihil in eius quo priuatur locum recipit, quomodo ergo esse posse posset ullus in eo dolor, quod nullam lædentium notitiam exhibebit?

Quod si non ab initio Axioche per imprudentiam unum aliquem sensum cum morte componeres, nequaquam merueres eam. Nunc ipse te subuertis, timens amissum ire animam, aliamque animam illius amissioni circumdas. Et turbaris quod sis sine sensu futurus, hocque ipsum non sentire alio te sensu comprehensurum putas. Ad hæc multæ sunt perpulchræque de animi immortalitate rationes. Neque enim mortalis natura in tam uarias res attollere sese posset, ut contemneret ingentium ferarum uires, maria transmitteret, perspiceret etiam in cœlum, & astrorum uideret reuolutiones, cursusque solis & lunæ, ortus item & occasus, defectus celeritatem, distantias, æquinoctiaque, & duplices conuersiones, Pleiadum etiam & hyemis atque æstatis uentos, imbriumque casus, & horrendos turbinum raptus, ut comprehensos quoque mundi labores seculis traderet, nisi diuinus quidam mentibus nostris spiritus inesset, quo complexum notitiamque tantarum attingeret rerum. Transis itaque non in mortem Axioche, sed in immortalitatem: non in amissionem bonorum, sed in synceriores eorum perceptionem: neque ad uoluptates mortali confusas corpori, sed ab omnibus prorsus molestiis purgandas. Illuc enim ex hoc solutus carcere proficisceris, ubi requieta lætaque omnia, & nulla fatiscientia senecta, tranquillamque illic perages uitam, ab omnibus liberam incommodis, & serenam placidam quie-

te rerum contemplans naturam: atque philosophiæ non ad turbam, neque in speciem, sed ad puram germanamque deditus ueritatem. AXIO. In contrarium me Socrates hac oratione abstulisti. Non enim metus iam me, sed desiderium tenet mortis. Vtque ego rhetores imitatus grandius aliquid dicam, iam dudum superna mente concipio, & immensum illud diuinumque recenseo cursum, collegique ex infirmitate me, sumque iterum quasi nouus effectus. SO. Si uis autem aliam etiam rationem, cape quam retulit mihi Gobrias magus. Is dicebat secundum Xerxis in Græciam transitum, auum suum sibi cognominem missum esse in Delum, quo eam tueretur insulam, in qua bina sunt numina prognata. Ibi illud ex æneis quibusdam tabulis, quas attulissent ab Hyperboreis Opis & Hecaergus, didicisse, animam postea quam a corpore sit exoluta in ignotum quendam locum subterraneo discedere recessu, in quo Plutonis sit regia nihilo minor quam aula Iouis. Terra etenim mundi medium tenente ambitum eius esse globosum, cuius alterum quidem semiorbem dii superi acceperint, inferi alterum, atque hi quidem fratres illorum, hi uero filii fratrum. Vestibula autem qua aditus ad Plutonis est regiam, ferreis esse claustris atque clauibus obfirmata. Aperientem illa fluuius excipit Acheron, post quem Cocytus est. Eos ubi quis traiecerit, ad Minos & Rhadamantum est accedere necesse. Vo-

AXIOCHVS PLATONIS

cant hunc campum ueritatis, inq; eo iudices sedent,
recognoscentes eorum qui aduenerint uniuscuius-
que uitam, & qua quisque ratione corpus inhabi-
tans ætatem peregit. Nec mentiendi illic ulla facul-
tas. Quibuscunque autem in uita melior aspirauerit
dæmon, sedes incolunt piorum, ubi omnes oræ sca-
tent omnigena fructuum ubertate, fontes puris la-
buntur aquis, uariis prata omnimoda floribus uer-
nant, conuentus sunt philosophorum, theatra poeta-
rum, exultantium coronæ, musicq; concentus. Ad
hæc instructa diligenter conuiuia, & ipsa sese suppe-
ditans affluentia uictus. Non enim frigus illis, non
æstus est grauis, sed temperatus aer funditur miti-
bus solis radiis illustratus. Hic etiam initiatis est di-
gnatio quædam, & religiosa ibidem quoque pera-
gunt sacra. Quomodo ergo non hic tibi honor ha-
bebitur collegæ deorū? Herculem namq; Liberūq;
patrem descēdentes ad inferos priscus est sermo hic
initiatos fuisse, & fiduriam quo illuc irent ab Eleusi-
nia accepisse. At illi quibus p scelera uita fuerit per-
acta, per Tartarum a Furiis ad Herebum Chaosq;
rapiuntur, ubi impiorum est locus, inexplēbilesq;
Danai filiarū urnæ, ubi Tantalī sitis, præcordia Ti-
tī, Sisyphi inexplicitum saxum, cuius finis ab alio in-
cipit rursus labore: Ibi circumlabentibus eos feris,
indefinenter lampadibus adusti, & omnium pœna-
rum afflicti cruciatu tormentis laniantur inuēnsis,

